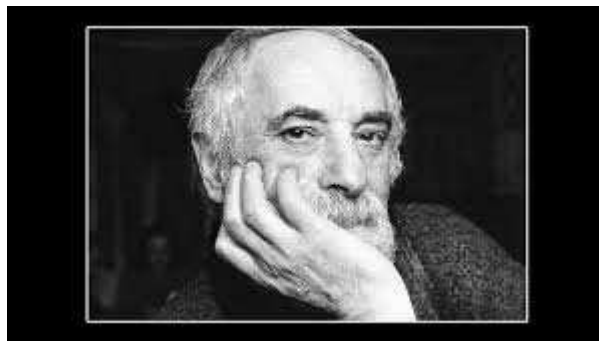

Autorský tým: Marek Solovský, Ondřej Navrátil, Roman Nevrlý
Pedagogické vedení: Mgr. Martina Holadová

SCÉNÁŘ – pan Jindřich Štreit (1946)

Významný fotograf a pedagog vypráví o svém životě a obžalobě z hanobení komunistické republiky

MOHL BYSTE NÁM ŘÍCT NĚCO O SOBĚ?

Narodil jsem se 5. září 1946 na Vsetíně. Bydleli jsme na Valašsku. Otec byl učitel. Maminka byla v domácnosti.

KDE JSTE PROŽIL SVÉ DĚTSTVÍ?

V roce 1956 jsme se museli přestěhovat do pohraničí – do malé vesnice Těchanov. Bylo to z toho důvodu, že otec vzpomněl narozeniny prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka a nechali ho jen doučit a řekli: „Buď půjdete do továrny, nebo do pohraničí učit.“ Otec si vybral druhou možnost, takže jsme se ocitli v podhůří Jeseníků v malé vesnici v Těchanově, kde otec dále pokračoval v pedagogické práci.

KDE A CO JSTE STUDOVAL?

Po gymnáziu jsem nastoupil na vysokou školu, kterou jsem absolvoval v Olomouci na Univerzitě Palackého.

KDY SE VE VÁS PROBUDIL ZÁJEM O FOTOGRAFOVÁNÍ?

Já jsem začal fotografovat až v 1. ročníku na vysoké škole a bylo to tak, že můj pedagog, který mě učil hře na housle, měl takovou zálibu. Kupoval fotoaparáty a potom je vzápětí prodával. No a samozřejmě studenti byli první, komu ten fotoaparát nabídl.

SOUHLASILI RODIČE S VAŠÍM NOVÝM KONÍČKEM?

Když jsem přišel domů a řekl jsem rodičům, že bych si rád koupil fotoaparát, tak tatínek řekl: „Dobře, můžeš si ho koupit, dám ti na něj čtyři stovky, ale musíš mně slíbit, že nebudeš 10 let kouřit.“ A to jsem slíbil, protože jsem nikdy v životě nekouřil.

JAKÉ JSTE MĚL PŘI PRVNÍM FOTOGRAFICKÉM SNÍMKU POCITY?

Fotografování mě velmi silně zaujalo a hned s prvním filmem jsem cítil, že to bude můj další životní krok. Prakticky od prvního filmu jsem začal fotografovat témata, která vycházejí ze života na vesnici. Rodiny v Těchanově, svatby, pohřby, prostě to, co se na vesnici odehrávalo.

JAKÉ POVOLÁNÍ JSTE VYKONÁVAL PO STUDIIÍCH?

Začal jsem učit v Sovinci.

MĚL JSTE BĚHEM PRÁCE ČAS I NA SVŮJ KONÍČEK?

Fotografování jsem trochu omezil, protože jsem neměl tolik času, abych v tom mohl pokračovat.

FOTIL JSTE JEN PRO ZÁBAVU NEBO ZA NĚJAKÝM ÚČELEM?

Znovu jsem začal fotografovat, protože jsem také vedl obecní kroniku a do té obecní kroniky jsem začal pořizovat fotografie. Myslím si, že to byl jeden z takových velkých impulzů k tomu, abych objevil téma vesnice.

CO JSTE FOTIL A MYSLÍTE SI, ŽE SE TO MOHLO NĚKOMU NELÍBIT?

Fotografoval jsem to, co mě nejvíce zaujalo a to, co se mi nejvíce líbilo. Samozřejmě, že jsem si uvědomoval, že tyto fotografie jsou trochu jiné než fotografie fotografů, kteří přicházejí na vesnici a vidí ji takovým romantickým způsobem. Já jsem ji naopak viděl velmi, velmi realisticky a snažil jsem se zachytit to, co jiní fotografové nefotografují. Zaujaly mě třeba vesnické schůze nebo politická výzdoba na vesnici. Prostě takový ten realistický způsob života, práce na vesnici, staří lidé, prostě to, co jsem považoval za důležité a co mělo sociální podtext.

POVAŽOVAL JSTE TYTO FOTKY ZA NĚCO TRESTNÉHO?

Tyto fotografie jsem považoval za obyčejné fotografie, protože to byl realistický způsob života oné vesnice. Nepovažoval jsem je ani za protistátní ani za hanobící, a proto když jsem byl pozván na výstavu v Praze, tak jsem je samozřejmě vystavil a prezentoval. Fotografie vzbudily pozornost tajné policie, která přišla na výstavu. A tak vlastně výstava, ještě než byla otevřena, byla zavřena.

CO SE STALO PO TÉTO VÝSTAVĚ? CO NA VÁS PŘIPRAVILA TAJNÁ POLICIE?

Tajná policie přišla na výstavu a o tom se příliš nediskutovalo. Prostě ty moje fotografie zabavili a ukončili výstavu. Já jsem odjel večer domů a druhý den jsem šel fotografovat běžný život. A další den brzy ráno někdo zazvonil. Šel jsem otevřít, a když jsem otevřel, začala domovní prohlídka, kdy se opravdu převrátili dům vzhůru nohama včetně sklepa, kde je uhlí a školy v Jiříkově, kde jsem učil – byla mi nasazena pouta a byl jsem odvezen do Prahy.

Z ČEHO JSTE BYL OBŽALOVÁN?

Soudy se táhly více než rok. Já jsem se odvolal k nejvyšší instanci, ale oba dva soudy potvrdily, že jsem byl vinen, a že jsem hanobil republiku a prezidenta.

OVLIVNIL TENTO INCIDENT I VÁŠ OSOBNÍ ŽIVOT?

Když jsem se vrátil, nesměl jsem ani vstoupit do budovy, kde jsem pracoval jako ředitel školy. Celý ten rok, než se uzavřely soudní spisy, jsem balil knížky v okresní pedagogické knihovně. Jakmile jsem byl odsouzen, dostal jsem hodinovou výpověď a našel jsem si místo na státním statku. Tam jsem pracoval až do revoluce.

ODRAZILO SE TO NĚJAK NA VAŠÍ RODINĚ?

Samozřejmě, to bylo nejtěžší. V té době dcera končila 8. třídu a rozhodovala se, co bude dělat. Vzhledem k tomu, že byla velmi nadanou flétnistkou, chtěla jít na konzervatoř. Měl jsem velké obavy z toho, že se to nepodaří, ale nakonec se na konzervatoř dostala.

CO SE DĚLO PO REVOLUCI?

Pracoval jsem na státním statku jako dispečer, dcera pokračovala na Vysoké škole múzických umění a já jsem musel ze státního statku odejít, protože jsem tam byl už nadbytečný. Začal jsem pracovat jako kulturní pracovník na okresním úřadu a přitom jsem intenzivně fotografoval. A protože si mě vyžádali studenti Filmové akademie v Praze, začal jsem tam externě učit. Současně jsem působil na Vysoké škole v Bratislavě a v roce 1991 jsem dostal nabídku, abych učil také na Slezské univerzitě v Opavě. Po rozdělení republiky se situace trošku změnila. Pedagogové z ČR museli v Bratislavě skončit a po 10 letech jsem byl nucen ukončit svůj pracovní poměr i na FAMU. Učil jsem pak pouze na Slezské univerzitě v Opavě a učím tam doposud.

JAK BYSTE POPSAL OBDOBÍ, KTERÉ JSTE STRÁVIL VE VĚZENÍ?

Pobyt ve vězení považuji zpětně za velmi zajímavý a velmi poučný. Do vězení se přece jen tak nedostanete.

KDYBYSTE SE MOHL VRÁTIT ZPÁTKY DO TÉ DOBY, ZMĚNIL BYSTE NĚCO?

Myslím si, že bych asi neměnil. Mně se to všechno líbilo.